

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

_____ Віль БАКІРОВ

_____ 2020 р.

ПРОГРАМА
фахового випробування для вступу на навчання
за третім освітньо-науковим рівнем на здобуття ступеня
доктора філософії з журналістики

в галузі
06 – «Журналістика»

за спеціальністю
061 – «Журналістика»

Затверджено на засіданнях

Вченої ради філологічного факультету,
протокол № 7 від 14 лютого 2020 року

Вченої ради соціологічного факультету,
протокол № 3 від 18 лютого 2020 року

Харків – 2020

Програма фахового випробування для вступу на навчання за третім освітньо-науковим рівнем на здобуття ступеня доктора філософії з журналістики в галузі 06 – «Журналістика» за спеціальністю 061 – «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 19 с.

Розробники:

Хавкіна Л. М., докторка наук із соціальних комунікацій, професорка, завідувачка кафедри журналістики;

Стародубцева Л. В., докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри медіакомунікацій.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	12
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	13
ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ.....	18

ПЕРЕДМОВА

Головна мета фахового випробування на навчання за третім освітньо-науковим рівнем на здобуття ступеня доктора філософії з журналістики – перевірити базові теоретичні знання в галузі журналістики, володіння методологічним інструментарієм сучасних досліджень з історії та теорії журналістики та наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Фахове випробування складається з трьох теоретичних питань. Обсяг письмової відповіді на кожне з питань – одна-дві сторінки рукописного тексту.

Випробування спрямоване на оцінювання знань майбутніх науковців у галузі історії та теорії журналістики, дотримання у відповідях на питання правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Фахове випробування передбачає наявність у абітурієнта глибоких спеціалізованих знань у галузі журналістики і націлене на визначення рівня обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ журналістики, основних каналів комунікації, специфіки журналістських жанрів, концептуальних засад медіаграмотності, механізмів медіавпливу і технологій медіаманіпуляцій, професійних стандартів журналістики, етико-правових, організаційних і комунікаційних аспектів діяльності журналіста. Обов'язковим є знання ключових концептів і теорій журналістики, масових комунікацій та інформаційного суспільства, посилення на праці провідних дослідників у цих галузях.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Основи журналістики

Журналістика як соціальний інститут: варіативність визначень і тлумачень. Журналістика як різновид неофіційної влади. Журналістика як різновид бізнесу. Журналістика як форма пропаганди. Журналістика як комунікативний феномен. Журналістика як система масової інформації. Поняття про інформацію. Тлумачення терміна «інформація» в різних науках (соціології, психології, біології, кібернетиці тощо). Доступ до інформації. Види інформації. Теорії інформаційного суспільства і його головні ознаки. Проблеми національного інформаційного простору та інформаційна політика держави. Поняття «засоби масової інформації» (ЗМІ), «засоби масової комунікації» (ЗМК) та «мас-медіа»: особливості застосування і трактування. Головні категорії теорії журналістики: масова інформація, комунікація, медіа, цільова аудиторія, публіцистика, ефективність і дієвість журналістики, свобода слова, цензура та ін. Поняття жанру в журналістиці. Три жанрові єдності в журналістиці: інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні. Жанри і жанрові модифікації у журналістиці. Функції журналістики. Стан сучасного журналістикознавства в Україні.

Тема 2. Журналістика як комунікативний феномен

Журналістика в системі соціальних комунікацій. Історичний дискурс тлумачення поняття комунікації (Дж. Локк – М. Гайдеггер, Р. Якобсон – Ю. Лотман). Теорії масової комунікації. «Чотири теорії преси» Ф. Сіберта, Р. Петерсона та І. Шрамма. «Розуміння медіа» та етапи розвитку масових комунікацій за М. Маклюеном. Теорія маскомунікативної «мозаїчної культури» А. Моля. Формула масової комунікації Л. Лассуелла: хто говорить? (комунікатор), що говорить? (зміст повідомлення), через які канали? (друковані чи аудіовізуальні ЗМІ), кому? (аудиторія), з яким ефектом? (вплив). Порівняльна характеристика каналів комунікації: газета, радіо, телебачення, Інтернет. Сучасні інформаційні та комунікативні системи.

Тема 3. Професійні стандарти журналістики

Баланс думок і точок зору, неупередженість у поданні інформації, врівноважене представлення оцінок незалежних експертів, надання позицій опонентів. Оперативність подачі інформації: термінове та вчасне її оприлюднення. Достовірність інформації, посилення на джерела, повага до права громадськості на повне та об'єктивне знання про факти і події.

Відокремлення фактів від коментарів, суджень та припущень. Точність подачі інформації: надання цитат повністю і дослівно; коректне вживання термінології; необхідність перевірки інформації, як мінімум, у двох компетентних джерелах; непоширення чуток, уважне ставлення до імен, дат, назв тощо. Повнота представлення фактів та інформації по проблемі. Надання відповідей на питання: що сталося, де сталося, коли сталося, як сталося, чому сталося і до чого це призведе, наведення коментарів експертів. Простота і доступність у подачі інформації.

Тема 4. Методика журналістської творчості

Журналістика як вид творчої діяльності. Складові журналістської майстерності. Задум, тема, концепція, ідея твору. Факт і його природа в журналістиці. Джерела та методи збирання суспільно-значущої інформації. Композиція, конфлікт, сюжет твору. Структура журналістського тексту. Процес написання журналістського твору. Аргументація в журналістиці. Інформаційні та аналітичні методи в журналістиці. Методика створення новинного сюжету, інтерв'ю та репортажу. Методика журналістського розслідування. Образність журналістики і природа публіцистичного твору.

Тема 5. Риторика і стилістика

Мовні засоби увиразнення в журналістському дискурсі. Становлення риторики в контексті суспільної практики. Канони риторичного мовлення. Три роди красномовства: урочисте, дорадче та судове. Категоріальні якості риторичного мовлення: правильність, естетичність, доречність, зрозумілість. Теорія аргументації: аргументи до логосу, етосу, патосу. Задум переконливої промови: предмет і тема, теза та проблема, мета промови. Стратегії переконання. Розробка «загальних місць» як загальноприйнятих міркувань та спосіб винайдення аргументів. Диспозиція як теорія риторичної композиції усних і письмових текстів. Красномовство консолідації та конфронтації: журналістський вимір. Риторична організація публіцистичного тексту. Практична стилістика української та російської мови. Характер стильової норми в публіцистиці. Відтворення суб'єкта та адресата в публіцистичному тексті. Експресія і стандарт як стильові категорії публіцистичного тексту. Основні прийоми майстерності теле- і радіоведучого. Техніка подачі матеріалу та мовлення в різних жанрах журналістики.

Тема 6. Журналістська етика та медіаправо

Етико-правові основи діяльності мас-медіа. Особливості регулювання діяльності ЗМК в українському законодавстві. Етичний кодекс як основа професійної діяльності журналіста. Історичний та сучасний аспекти формування етико-правових норм діяльності журналіста. Аксіологічний та нормативний аспекти професійної етичної культури журналіста. Цензура та самоцензура в медіа. Свобода слова як предмет журналістської рефлексії. Правова основа свободи ЗМК та зловживання «свободою слова». Медіаетика та медіаекологія. Професійні обов'язки журналіста. Соціальна відповідальність діяльності журналіста. Повага до суспільних моральних цінностей. Відмова від плагіату, «джинси», незаконних методів збору та купівлі інформації, захист анонімних джерел як норми професійної етики.

Тема 7. Медіавплив і медіаграмотність

Принципи пропаганди та інформаційних маніпуляцій. Механізми впливу пропаганди на масову свідомість. Прямі та непрямі стратегії впливу на споживача. Дезінформація та інформаційний хаос. Психологічні особливості сприйняття маніпулятивного контенту. Базові соціальні умови ефективної пропаганди. Медіасимулякри та медіафейки. Історія та технології політичної пропаганди. Тоталітаризм та медіапропаганда. Ідеологія і цензура як основа інформаційної політики тоталітарного суспільства. Інформаційні війни ХХ та ХХІ ст. Маніпулятивні технології та основні теми сучасної пропаганди. «Гібридна війна» як складова державної ідеології. Ефективність пропаганди. Питання довіри до джерел інформації. Схожість та різниця у методах впливу між рекламою, агітацією та пропагандою. Методи протидії медіаманіпуляціям в умовах інформаційних війн та світі «постправди». Демаскування та знешкодження пропаганди в інформаційних повідомленнях. Контрпропаганда за допомогою соціальних мереж. Вміння виділяти приховані елементи пропаганди та реклами із загального контексту. Аналіз маніпулятивних технологій та прийомів. Вміння виділяти завдання та функції маніпуляцій як один з критеріїв медіаграмотності. Формування медіакомпетентності і навичок використання засобів протидії інформаційним загрозам. Сучасні виміри теорії медійної грамотності. Фактчекінг та критичний аналіз медіатекстів.

Тема 8. Реклама і паблік рилейшнз в медіа

Використання медіа у рекламних та PR-цілях. Поняття реклами та її місце в системі масових комунікацій. Реклама як феномен сфери мас-медіа. Реклама і журналістика. Історія та основні етапи розвитку реклами. Реклама як

соціальний інститут. Види та функції реклами. Структура, форма та стиль рекламного звернення. Канали поширення рекламної інформації: основні типи, їх переваги та обмеження. Реклама в засобах масової комунікації: в пресі, на радіо, на телебаченні, в комп'ютерних мережах тощо. Product Placement. Основні методи впливу в рекламній діяльності. Інформаційно-рекламні матеріали. Рекламні digital-повідомлення. Поняття «зв'язки з громадськістю» (англ. «паблік рилейшнз», скороч. PR). PR як комунікативна діяльність. Громадська думка як об'єкт діяльності у галузі PR. Використання різних форм PR-звернення у засобах масової комунікації. Прес-конференція: журналістський і PR виміри. Специфіка використання основних засобів масової комунікації під час реалізації PR-кампанії. Основні правила побудови PR-текстів, призначених для передачі засобами масової комунікації.

Тема 9. Медіапланування, медіаекономіка і медіаменеджмент

Базові елементи журналістського менеджменту. Медіапланування, медіаекономіка і організація ЗМК. Поняття та види сучасних медіаринків. Особливості медіапродукту. Попит та пропозиція в медіаекономіці. Сегментація аудиторії масмедіа; кількісні та якісні методи вивчення аудиторії. Фокус-група як один з основних методів вивчення аудиторії. Типи ринкових структур в медіаіндустрії. Витрати медіавиробництва та ринкові стратегії медіапідприємств. Принципи менеджменту в медіаіндустрії. Основні положення медіамаркетингу. Креативний менеджмент у ЗМК. Теорія потреб А. Маслоу, її сучасне трактування у медіа. Бізнесова діяльність редакції ЗМК. Джерела фінансування медіа в ринкових умовах; редакційні комерційні структури. Форми державної підтримки медіа. Економічні особливості роботи радіо- та кабельної індустрії, функціонування телебачення, друкованих та онлайн-ЗМК. Основи бізнес-планування на медіапідприємствах.

Тема 10. Історія української журналістики

Особливості становлення української преси в Росії та Австро-Угорщині. Основні цензурні документи та їх вплив на розвиток української преси. Роль Харківського університету в становленні української журналістики I половини XIX ст. Роль альманахової журналістики у формуванні національної ідеї. Особливості становлення та розвитку суспільно-політичної журналістики в XIX ст. Публіцистика М. Костомарова на сторінках української преси I пол. XIX ст. П. Куліш – журналіст, публіцист, редактор. Журналістська діяльність І. Франка та тогочасний політичний контекст. «Чудацькі думки про українську

національну справу» М. Драгоманова як спроба критичного переосмислення національної ідеї. Українська журналістика ХХ ст.: основні персоналії.

Тема 11. Історія зарубіжної журналістики

Поняття про пражурналістику й журналістику. Системи масової комунікації античності й Відродження: порівняльна характеристика. Перші газети й журнали Європи й США. Особливості зародження журналістики в США й Англії. «Ареопагітика» Дж. Мільтона та її роль у становленні ліберальної теорії преси. Журналістська діяльність Д. Дефо і Д. Свіфта. Журналістська діяльність Д. Аддісона і Р. Стіля. Бостон як осередок перших американських періодичних видань. Роль Б. Франкліна в розвитку американської журналістики. Основні засади концепції «нового журналізму». Видавнича діяльність Д. Пулітцера. Видавнича діяльність У. Герста. Поняття penny press: особливості, найяскравіші представники (на прикладі США). Формування нової системи масової комунікації у ХХ столітті. Система масової комунікації XVII–XX ст.: порівняльна характеристика. Таблоїд як різновид масової преси. Найбільші світові медіакорпорації: загальна характеристика. Розвиток журнальної періодики у ХХ столітті. Журнал «Time» як представник щотижневих журналів новин. Журнал «Rider's Digest» як представник дайджестової періодики. Особливості розвитку інформаційного простору ХХ ст. CNN – перша глобальна телемережа новин. Інформаційна політика ВВС. Euronews як найбільша міжнародна регіональна телемережа. Характеристика телекомпанії Al-Jazeera. Особливості розвитку системи масової комунікації на межі ХХ–XXI ст.

Тема 12. Радіожурналістика

Специфіка радіо як засобу масової комунікації. Основні функції радіомовлення: інформаційна, громадське обговорення, функція спілкування, рекламна, мистецько-естетична, просвітницька, рекреативна. Виразальні звукові радіозасоби, їх структура, основні принципи та головні ознаки. Інформаційні та аналітичні радіожанри. Документально-художні радіопрограми: фічер, радіонарис, радіозамальовка, радіопортрет, радіооповідь, радіокомпозиція, радіовистава. Винайдення радіо та становлення радіомовлення. Перші радіопередачі за винаходом О. Попова (Росія), Г. Марконі (Європа). Радіопередачі в Америці та Європі на початку 1920-х рр. Етапи становлення радіожурналістики в Україні. Відомі українські радіожурналісти. Вихід в ефір Української радіомовної станції з Харкова. Радіо тоталітарної епохи періоду існування Радянського Союзу. Іномовлення Європи

та Америки. Радіо як інформаційна зброя в роки Холодної війни. Радіо років незалежності України. Створення перших комерційних радіостанцій. Поява FM-радіостанцій. Нові можливості інтернет-радіо. Виникнення явища аудіоподкастингу. Звуковий монтаж подкастів. Радіодраматургія і радіорежисура. Проблема автора в сучасній радіожурналістиці. Тенденції розвитку сучасного радіомовлення.

Тема 13. Телевізійна журналістика

Феномен телебачення у системі сучасних ЗМК. Сутність телебачення як аудіовізуального медійного засобу. Історія виникнення телебачення. Етапи становлення української тележурналістики. Основні національні мовники в Україні. Види й типологія телебачення на сучасному етапі. Функції телебачення. Програмування телевізійного мовлення та вимірювання телеаудиторії. Телеметрія. Жанри телевізійної журналістики. Інформаційні жанри: інформаційне повідомлення (відеосюжет), звіт, виступ (монолог у кадрі), інтерв'ю, репортаж. Аналітичні жанри: коментар, огляд, бесіда, дискусія, ток-шоу, прес-конференція, кореспонденція (передача). Художньо-документальні жанри: нарис, замальовка, есе, сатиричні жанри (фейлетон і памфлет). Телевізійні новини як основа інформаційної програми. Методи створення телевізійних новин. Мовностильові особливості повідомлень інформаційних програм. Текст і візуальний образ у телевізійному повідомленні. Специфіка роботи інформаційної служби телевізійних новин. Структура інформаційної редакції. Сутність інформаційного телевиробництва. Алгоритм створення телевізійного сюжету. Телеведучий як ключова фігура в телевізійній програмі. Вимоги до професії телеведучого. Журналістські професії та ампула на телебаченні. Інфотейнмент на телебаченні. Особливості розважального телеконтенту. Основні тенденції розвитку телебачення в сучасному світі. Інтерактивність у сучасному телебаченні. Інтернет-телебачення. Громадське телебачення: сучасний стан і тенденції розвитку.

Тема 14. Фотожурналістика

Фотожурналістика в системі масових комунікацій. Поява і розвиток фотографії як історичного документа, наукового доказу і художнього твору. Фотомистецтво та фотожурналістика: загальне і особливе. Фотографічна творчість як процес соціально-естетичної комунікації (об'єкт – фотограф – фототекст – канал передачі – глядач). Принципи зображення простору і часу в фотожурналістиці. Поєднання слова і зображення в фотожурналістиці. Жанрова система фотожурналістики: епічні і лірико-драматичні, інформаційно-

публіцистичні, художньо-публіцистичні та декоративно-прикладні жанри. Етапи підготовки фоторепортажу. Основні закони побудови фотокомпозиції. Поняття картинної площини і «рамки» кадру. Можливості кадрування. Поняття загального, середнього та великого плану. Роль точки зйомки і ракурсу. Способи використання світла при фотозйомці. Специфіка самостійної та партнерської роботи фоторепортера. Перспективи розвитку фотожурналістики як однієї з гілок сучасної візуальної медіакультури.

Тема 15. Інтернет-журналістика та блогосфера

Інтернет-журналістика в контексті конвергенції засобів масової комунікації. Мультимедіа і гіпертекст як основа мови нових медіа. Конвергентний ньюзрум і концепція «універсального журналіста». Історія виникнення і розвитку Інтернету. Роль соціальних мереж у масовій комунікації. Особливості блогосфери як соціокультурного явища. Точки дотику блогосфери з традиційними ЗМК: конкуренція чи конвергенція? Характерні особливості журналістських явищ в Інтернеті (онлайн-журнали, інтернет-газети, новинарні сайти, блоги). Інтерактивність як принцип інтернет-журналістики. Пошук і опрацювання інформації в інтернет-журналістиці. Аудиторія інтернет-ЗМК. Методи і прийоми збору інформації та підготовки матеріалів для інтернет-аудиторії. Розвиток інтернет-журналістики. Інтернет-лінгвістика. Специфіка інтернет-видань. Мультимедійні стилі та жанри інтернет-журналістики. Фото-, аудіо- і відеоформати представлення інтернет-повідомлень. Інтернет-стандарты проти журналістських стандартів. Свобода інформації та авторське право в Інтернеті. Правові аспекти інтернет-журналістики. Етика в кіберпросторі. Кібержурналіст XXI ст.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналізує результати іспиту фахова комісія методом експертної оцінки й колегіального прийняття рішення. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами фахового випробування, – 100 балів (перше питання – 35 балів, друге питання – 35 балів, третє питання – 30 балів).

Відповідаючи на питання, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць теоретиків, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за відповідь на перше та друге питання розподіляється таким чином:

Критерій оцінювання	Оцінка
Повнота, логічність і послідовність розкриття теми	10 балів
Самостійність відповіді та її відповідність темі	7 балів
Знання теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	10 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізнити головне від другорядного	5 балів
Грамотність, охайність оформлення роботи	3 бали
Усього	35 балів

Кількість балів за відповідь на третє питання розподіляється таким чином:

Критерій оцінювання	Оцінка
Повнота, логічність і послідовність розкриття теми	9 балів
Самостійність відповіді та її відповідність темі	5 балів
Знання теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	9 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізнити головне від другорядного	4 бали
Грамотність, охайність оформлення роботи	3 бали
Усього	30 балів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

Підручники. Навчальні посібники

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навч. посібн. / пер. з нім. В. Климченко, А. Баканов ; за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, 2011. 262 с.
2. Галлер М. Репортаж : навч. посіб. / пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 348 с.
3. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту : підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за напрямом «Журналістика» / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2004. 189 с.
4. Животко А. П. Історія української преси : навч. посіб. для студ. ф-тів журналістики вищих закл. освіти / М. Тимошик (упоряд.). Київ : Наша культура і наука, 1999. 368 с.
5. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
6. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київ : Вища школа, 2006. 232 с.
7. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навч. посіб. / за наук. ред. В. В. Різуна Київ: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
8. Іванов В. Ф. Стандарти новинної журналістики : навч. Посіб. / Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 72 с.
9. Квіт С. Масові комунікації : підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 206 с.
10. Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики : навч. посіб. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2016. 218 с.
11. Крейг Р. Інтернет-журналістика. Робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 324 с.
12. Лаврик О. В. Основи журналістики : навч.-метод. посіб. для студ. зі спец. «Журналістика». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 73 с.
13. Ла Рош, фон В. Вступ до практичної журналістики : навч. посіб. / пер. з фр. Київ : Академія Української Преси, 2005. 229 с.
14. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики : підруч. Київ : Знання, 2006. 341 с.

15. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика : підруч. для журналістів і не тільки. Львів : ПАІС, 2005. 176 с.
16. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття : підруч. Київ. : Центр навчальної літератури, 2003. 720 с.
17. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с.
18. Нечаєва Н. В. Історія української журналістики : навч.-метод. посіб. для студ. зі спец. «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 62 с.
19. Рус-Моль Ш. Журналістика : посіб. / пер. з нім. В. Климченко; наук. ред. В. Іванов. Київ : Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2013. 343 с.
20. Халер М. Інтерв'ю : навч. посіб. / пер. з нім. за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2008. 404 с.
21. Халер М. Пошук і збір інформації : навч. посіб. / пер. з нім. за загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.
22. Шаповал Ю. Г. Фотожурналістика : навч. посіб. Рівне : Волин. обереги, 2007. 76 с.
23. Шнайдер В., Рауе П. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / пер. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова. Київ. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 358 с.

Словники. Енциклопедії. Довідкові видання

1. Больц Н. Абетка медіа / за загал. ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
2. Вайшенберг З., Кляйнштойбер Г. Й., Пьюрксен Б. Журналістика та медіа : довідник / пер. з нім. П. Демешко та К. Макєєв; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
3. Журналістикознавчі публікації у серіальних виданнях Київського університету імені Тараса Шевченка 1958–1998 : Бібліографічний покажчик / Київський університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики; укладач Б. І. Черняков. Київ, 1999. 32 с.
4. Каппон Р. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс : професійний poradnik / пер. з англ. А. Іщенка. Київ. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.

5. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 80 с.
6. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / під ред. Ю. М. Бідзіля. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
7. Соціальні комунікації : хрестоматія / уклад. В. О. Ільганаєва. Харків : ХДАК. 78 с.
8. Сучасний словник іншомовних слів : Близько 20 тис. Слів і словосполучень / Укл. : О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
9. Українське журналістичознавство. Дисертаційні дослідження, 1982–2000 рр. : Бібліографічний покажчик / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; Ін-т журналістики ; укладач Б. І. Черняков. Київ, 2000. 63 с.

Допоміжна

1. Бурдые П. О телевидении и журналистике / пер. с фр. Москва : Прагматика культуры ; Ин-т экспериментальных исследований, 2002. 159 с.
2. Владимиров В. М. Журналистика, особа, суспільство : проблема розуміння / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 282 с.
3. Журналістська педагогіка в контексті Болонського процесу / упоряд. А. І. Мамалига, Ю. П. Єлісовенко ; за заг. ред. В. В. Різуна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 608 с.
4. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини Київ : Освіта, 1999. 351 с.
5. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси : Брама-Україна, 2010. 224 с.
6. Иванов В. Ф. Аспекты массовой коммуникации : Информация и коммуникация : монография. Київ : ЦВП, 2009–2010. Ч. I. Информация и коммуникация. 190 с. ; Ч. II. Массовая коммуникация. 109 с. ; Ч. III. Теории и модели массовой коммуникации. 330 с. ; Ч. IV. Информационное общество. 425 с. ; Ч. V. Глобализация. 119 с.
7. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация : монография. Київ : Академия Украинской Прессы, Центр Свободной Прессы, 2013. 902 с.
8. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием. Москва : Эксмо, 2006. 864 с.
9. Костенко Н. Досвід контент-аналізу : Моделі та практики : монографія / Наталія Костенко, Валерій Іванов. Київ : Центр Вільної Преси, 2003. 200 с.
10. Луман Н. Реальность массмедиа = Die Realitat der Massenmedien / пер. с нем. Ю. Антоновского. Москва : Практис, 2005. 254 с.

11. Маклюэн М. Понимание медиа : Внешние расширения человека. М. Маклюэн. Москва : КАНОН-пресс-Ц, 2003. 464 с.
12. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ : Україна, 2005. 384 с.
13. Потятиник Б. Медіа : ключі до розуміння. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
14. Потятиник Б., Лозинський М. Патогенний текст. Львів : Місіонер, 1996. 296 с.
15. Різун В. В. Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку ХХІ століття / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 19 с.
16. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2005. 104 с.
17. Різун В. В., Трачук Т. А. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства : монографія / Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2005. 232 с.
18. Романюк М. Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. Львів, 2000. 110 с.
19. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова, 2002. 459 с.
20. Стівенс М. Виробництво новин. Телебачення, радіо, Інтернет / пер. з англ. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 323 с.
21. Українське телебачення : вчора, сьогодні, завтра / за заг. ред. І. С. Чижа. Київ : Дирекція ФВД, 2006. 648 с.
22. Український медіаландшафт 2015 : аналітичний звіт / за ред. В. Іванова. Київ : ФКА, Академія Української Преси, 2015. 37 с.
23. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / пер. с англ. Москва : Аспект Пресс, 2004. 400 с.
24. Хавкіна Л. М. Іміджологія : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 64 с.
25. Хавкіна Л. М. Сучасний український рекламний міф : монографія. Харків : Харківське істор.-філол. товариство, 2010. 352 с.

Література іноземними мовами

1. Chomsky N. Media Control, Second Edition : The Spectacular Achievements of Propaganda. 2nd ed. New York : Seven Stories Press, 2002. 112 p. (Open Media Series).
2. Bryant J., Thompson S. Fundamentals of Media Effects. 2nd ed. New York :

Waveland Pr. Inc., 2012. 410 p.

3. Cushion S. *Television Journalism*. Thousand Oaks : SAGE Publications, Inc., 2011. 240 p. (Series : Journalism Studies : Key Texts).

4. *The SAGE Handbook of Interview Research : The Complexity of the Craft* / Ed. by Jaber F. Gubrium, James Holstein, Amir Marvasti, Karyn D. McKinney. 2nd ed. Thousand Oaks : SAGE Publications, Inc., 2012. 624 p.

5. Meltzer K. *TV News Anchors and Journalistic Tradition : How Journalists Adapt to Technology*. New York : Peter Lang Publishing Inc., 2010. 216 p.

6. *Convergent Journalism : An Introduction : Writing and Producing Across Media* / ed. by Vincent F. Filak. 2nd ed. Amsterdam ; Boston : Focal Press, 2014. 262 p.

7. Quinn S. *Convergent Journalism : The Fundamentals of Multimedia Reporting*. New York : Peter Lang Publishing Inc., 2005. 256 p.

8. Wilkinson S., Grant A. E., Fisher D. J. *Principles of Convergent Journalism*. 2nd ed. New York : Oxford University Press, 2012. 320 p.

9. *Encyclopedia of New Media : An Essential Reference to Communication and Technology* / ed. by Steven G. Jones. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, 2003. 532 p.

10. *New Media, Old Media* / ed. by Natalie Fenton. London ; New Delhi : Journalism & Democracy in the Digital Age. London : SAGE Publications, 2010. 220 p.

11. *New Media Language* / ed. by Jean Aitchison and Diana M. Lewis. London ; New York : Routledge, 2004. 209 p.

12. Graham G., Greenhill A., Shaw D., Vargo Ch.J. *Content is King : News Media Management in the Digital Age*. London : Bloomsbury Academic, 2015. 256 p.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1. Агенція УНІАН. URL : <https://www.unian.net/> (дата звернення: 10.06.2019).
2. Академія Бі-бі-сі, Школа журналістики. URL : <http://www.bbc.co.uk/academy>
3. Безпека журналістів. Український практикум : фільм. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=kKx0xuCHSp8>
4. Блоги всеукраїнських інтернет-видань. URL : <http://www.pravda.com.ua/>, <http://24tv.ua/>, <http://www.radiosvoboda.org/>, <http://www.hromadske.tv/air/efir/>, <http://zik.ua/>, <http://www.galychyna.if.ua/>, <http://report.if.ua/>, <http://gk-press.if.ua/>
5. Глобальна мережа журналістів-розслідувачів. URL : <https://gijn.org/>
6. ГО «Детектор медіа». URL : http://osvita.mediasapiens.ua/web/online_media/vstignit_u_tsomu_rotsi_rozkishni_longridi_2016go/
7. Громадська організація «Детектор медіа». URL : <http://detector.media>
8. Громадська організація «Інтерньюз-Україна». URL : <http://internews.ua/>
9. Декларація принципів поведінки журналістів. Прийнята Міжнародною федерацією журналістів. URL : <http://www.cje.org.ua/international/39/>
10. Детектор брехні для медіа. URL : <https://newtonew.com/school/detektor-lzhi-dlya-interneta>
11. Дзеркало тижня. URL : <http://dt.ua/>
12. Добірка аналітичних праць про пропаганду. Бібліотека «Псі-фактор». URL : <http://psyfactor.org/lybr63.htm>
13. Електронна бібліотека підручників. URL : <http://pidruchniki.com.ua/>
14. Електронні ресурси з досліджень медіа і культури. URL : <http://shmacek.faculty.noctrl.edu/mediastudies.htm>
15. Журналістика даних URL : <http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/41883>
16. Закон України «Про інформаційні агентства». URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%>
17. Кодекс етики українського журналіста. URL : <http://www.cje.org.ua/documents/47/>
18. Кодекс професійної етики НСЖУ. URL : http://www.nsju.org/tabmenu/kodeks_etiki (дата звернення: 13.06.2019).
19. Кодексы журналистов. Декларация принципов поведения журналистов. URL : <http://www.oshibok-net.ru/for-journalists/beginners/kodeks-jur/>
20. Кузнецова О. Д. Мережева етика журналістів URL : www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html
21. Науковий журнал «Інформаційне суспільство». URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/is/index.html

22. Онлайн-журнал «Медіа, культура і суспільство». URL : <http://mcs.sagepub.com/>
23. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. URL : <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines> (мовою оригіналу) ; http://journalib.univ.kiev.ua/BBC_Guidelines_Ukr.pdf (український переклад)
24. Сайт Інформаційного спротиву. URL : <http://sprotyv.info>
25. Стопфейк. URL : <http://www.stopfake.org>
26. Українська блогосфера. URL : <http://blogosphere.com.ua/>
27. Фактор внутрішнього цензора. URL : http://www.telekritika.ua/redpolitics/2012-02-24/69839?theme_page=160&
28. Як нові медіа змінили журналістику. URL : <http://newmedia2016.digital-books.ru/>
29. Make the Most of Social Media with Individualized Content. URL : <https://www.keystoneacademic.com>
30. Media Center (Internet Journal). URL : <http://edu.km.ru/mcenter>
31. Mediamente. Biblioteca digitale. URL : <http://www.mediamente.rai.it/english/bibliote/intervis/g/garcia.htm>
32. MIT Media Lab. URL : <http://www.media.mit.edu/>

Голова предметної комісії

Любов ХАВКІНА

Відповідальний секретар
Приймальної комісії

Ольга АНОЩЕНКО